

לדעת את האמת הרב מואיז נבון

שמות פרק כח

(ל) ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התמים והיו על לב אהרן בבאו לפני יקנק ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו לפני יקנק תמיד: ס

רמב"ן שמות פרק כח פסוק ל

... והנה משה לקח כתב האורים והתומים והניחם שם בחשן המשפט אחרי שהלביש את אהרן האפוד והחשן, כמו שאמר (ויקרא ח ז ח) ויתן עליו את האפוד ויחגור אותו בחשב האפוד, וישם עליו את החשן ויתן אל החשן את האורים ואת התומים, כי לאחר כן נתנם בין כפלי החשן: והענין הוא, כי היו שמות קדושים, מכחם יאירו האותיות מאבני החשן אל עיני הכהן השואל במשפטם. והמשל, כי כאשר שאלו "מי יעלה לנו אל הכנעני בתחלה להלחם?" (שופטים א א). היה הכהן מכוין בשמות שהם האורים, והאירו לעיניו אותיות "יהודה", וי"ד מ"לוי", ועי"ן משמעון, ולמ"ד מ"לוי", וה"א מאברהם הכתוב שם על דעת רבותינו (יומא עג ב). או שהאירה פעם אחרת לנגד עיניו ה"א מיהודה. והנה כאשר האותיות מאירות אל עיני הכהן עדין לא ידע סדרן, כי מן האותיות אשר סדרו מהן "יהודה יעלה" היה אפשר להעשות מהם "הוי הד עליה", או "הי על יהודה", ותיבות אחרות רבות מאד, אבל היו שם שמות הקדש אחרים נקראים "תומים", מכחם יהיה לב הכהן תמים בידיעת ענין האותיות שהאירו לעיניו. כי כאשר כיון בשמות האורים והאירו, חוזר מיד ומכוון בשמות התומים. ועודם האותיות מאירות לעיניו, ויבא בלבו שחבורם "יהודה יעלה". וזאת מדרגה ממדרגת רוח הקדש, היא למטה מן הנבואה, ולמעלה מבת קול שמתמשים בה בבית שני לאחר שפסקה הנבואה ופסקו אורים ותומים כמו שהזכירו רבותינו (שם כא ב):

רבינו בחיי דברים פרק לג פסוק ח

ודע כי ארבע מדרגות הן בנבואה: בת קול, אורים ותומים, רוח הקדש, נבואה, וכלן מדרגות חלוקות זו למעלה מזו וכלן נמשכות מן המדה הנקראת "צדק", וזהו: (איוב כט, יד) "צדק לבשתי וילבשני". והנני מבאר לך בכאן ארבע מדרגות הללו:

(1) הראשונה [והנמוכה ביותר] **בת קול**, ... הקול הזה המגיע לאזני השומע הוא נמשך מאותו הקול שכתוב בו: (דברים כח, א) "והיה אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך", וכן עוד: (במדבר ז, פט) "וישמע את הקול מדבר אליו", והקול הזה הנשמע יקרא "בת" לפי שהוא נמשך מאותו קול, וזהו לשון "בת קול". ... ובת קול זה היה נשמע תמיד לחכמי התלמוד ולחסידי הדורות בזמן בית שני שהיו משתמשים בבת קול אחר שפסקה הנבואה ופסקו אורים ותומים.

(2) המדרגה השנית **אורים ותומים**, שהם שמות הקדש שהיו מורים על עצם אספקלריא שאינה מאירה אשר מתוכה התנבאו הנביאים כלן, הם המעידים על אמתתה, ורמזו זאת בלשון "האורים" שהם עיקר השמות שהוא עולה למספר שם השכינה, הוא שכתוב: (ויקרא ח, ח) "ויתן אל החשן את האורים ואת התומים", וכשתתקרב אל שתי מלות את האורים אז תראה אור ונוסף עליו אחד להעיד על יחודו כי הוא הנרמז בדי' של אחד.

תלמוד בבלי מסכת יומא דף עא עמוד ב

באלו נשאלין באורים ותומים, ואין נשאלין אלא למלך, ולאב בית דין, ולמי שהציבור צריך בו. ... [דף עג עמוד ב] ... כל כהן שאינו מדבר ברוח הקודש ושכינה שורה עליו - אין שואליו בו, שהרי שאל צדוק ועלתה לו, אביתר ולא עלתה לו ...

ירושלמי יומא פ"ה ה"ג [בתורה תמימה שמות פרק כח פסוק ל]

את האורים ואת התומים - תניא, למה נקרא שמן אורים ותומים, אורים - שהם מאירין לישראל, תומים שהן מתימין לפניהם את הדרך, שבשעה שהיו ישראל תמימין היו מכוונין להם את הדרך:

תורה תמימה הערות שמות פרק כח הערה י

כלומר שמלמד את ישראל שיהיו תמימים בדרכיהם ובמדותיהם, דבלא מדה זו אין עולה להם התשובה ברורה, והראיה ממלחמת ישראל עם בני בנימין (שופטים כ') ששאלו בני ישראל באורים ותומים אם לעלות למלחמה והשיבום לעלות ובכ"ז נגפו לפני בני בנימין, וזה היה מפני שנענשו שלא היו תמימים עם ה' ולא קנאו לכבודו בפסל מיכה שהיה להם לבער הפסל ההוא, ולכן לא עלתה להם התשובה ברורה:

(3) המדרגה השלישית, רוח הקדש, והיא המדה העשירית במדות הנביא, הזכרתי כבר בפסוק: (דברים כג, י) "ונשמרת". וענין רוח הקדש הוא שימצא האדם בעצמו לב רחב ויזדמנו בפיו דברים נפלאים ויגיד העתידות ולא יתבטלו הרגשותיו כלל, אבל יוציא הדברים מפיו כפי מה שישים בפיו רוח הקדש, והוא אינו יודע מאין באו לו הדברים.

(4) המדרגה הרביעית, נבואה, והוא שיגיד העתידות בבטול כל הרגשותיו וישאר מופשט מן החומר וכל כליו, ויתיחד עם השכל הזך לבדו, ואז יראה האור הבהיר במראות ודמיונות בתלום או בהקיץ, ואין להאריך בכאן כי כבר הזכרתי כל זה בארוכה בספר חשן משפט. ...

רמב"ם על משנה מסכת סנהדרין פרק י משנה א

והיסוד הששי הנבואה. והוא, לדעת שזה המין האנושי יש שימצאו בו אישים בעלי כשרונות מפותחים מאד ושלמות גדולה, ותתכונן נפשם עד שמקבלת צורת השכל, ויתחבר אותו השכל האנושי בשכל הפועל, ויאצל עליהם ממנו אצילות שפע, ואלה הם הנביאים, וזוהי הנבואה ...

~ שלמות האדם ~

רמב"ם הלכות תשובה פרק ה

(הלכה א) רשות לכל אדם נתונה אם רצה להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק הרשות בידו, ואם רצה להטות עצמו לדרך רעה ולהיות רשע הרשות בידו, (הלכה ג) **ודבר זה עיקר גדול הוא** והוא עמוד התורה והמצוה ...

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לג עמוד ב

ואמר רבי חנינא: **הכל בידי שמים - חוץ מיראת שמים**, שנאמר +דברים י"ז: ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה.

הקב"ה לא מגלה את עצמו לבן אדם אלא אם כן הגילוי לא ישפיע על אמונתו.

משנה מסכת אבות פרק ו

אמר רבי יהושע בן לוי בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה שכל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נוף שנאמר נזם זהב באף חזיר אשה יפה וסרת טעם ואומר והלוחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלוחות אל תקרא חרות אלא חירות שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה וכל מי שעוסק בתורה תדיר הרי זה מתעלה שנאמר +במדבר כ"א י"ט+ וממתנה נחליאל ומנחליאל במות:

אנציקלופדיה תלמודית כרך ה, בת קול [טור א]

הלכה לא סמכו על הבת קול במחלוקת של ר' אליעזר וסמכו במחלוקת של ר"ש ור"ה, וכמה טעמים נאמרו בדבר: יש אומרים שהבת קול לא אמרה שהלכה כר' אליעזר בדבר זה, אלא בכל מקום שתם הוא שאמרה, ואפשר לומר כי בכל מקום זולתי זה המקום היתה כוונתה, ויהיו דברי הבת קול קיימים, או שלא היתה כוונת הבת קול אלא לנסות את החכמים אם יניחו הקבלה שבידם והגמרא שבפיהם בשביל בת קול. ויש אומרים שבאותו מעשה של ר' אליעזר לא יצתה הבת קול אלא לכבודו של ר' אליעזר, שאמר מן השמים יוכיחו, ולפיכך לא סמכו שם על הבת קול, אלא שר' יהושע שאמר לא בשמים היא סובר שבשום מקום אין משגיחים בבת קול, ואין הלכה כמותו, או שיש הבדל בדבר מה באה הבת קול להודיענו, שבמקום שבהא לחלוק על דברי תורה, כמעשה של ר' אליעזר, שמדין התורה הלכה כרבים והבת קול אמרה הלכה כהיחיד, בזה הלכה כר' יהושע, שאין [טור ג] משגיחים בבת קול, אבל כשהבת קול באה להכריע במקום שאנו מסופקים, כמעשה המחלוקת של בית שמאי ובית הלל, שבי"ה היו רבים מב"ש, ואחרי רבים הלכות, אלא שנסתפקו בדבר מפני שבית שמאי היו חריפים יותר מבית הלל, וכשיצתה בת קול ואמרה הלכה כב"ה, אין זה נגד התורה, בזה סומכים על הבת קול, אלא שר' יהושע חולק וסובר שאף במקום ספק אין משגיחים בבת קול, שאמר שתם לא בשמים היא, ומשמע לעולם. מהאחרונים יש מי שכתב לחלק בין כשהבת קול באה להודיע על איש פלוני שהלכה כמותו בדרך כלל או שבאה להודיע על הלכה פרטית שכך הדין, שבאופן הראשון הוא שנחלקו אם סומכים על בת קול, ובמחלוקת ב"ש ור"ה שהבת קול אמרה בכלל שהלכה כב"ה סמכו על כך, ור' יהושע חולק וסובר שאפילו באופן כזה אין משגיחים בבת קול, שכן אף במחלוקת של ר' אליעזר וחכמים הבת קול אמרה בדרך כלל שהלכה כר' אליעזר בכל מקום, אבל באופן השני, כשהבת קול מודיעה על דבר ידוע הלכה פרטית, בזה לדברי הכל אומרים לא בשמים היא, כדרך שאמרו: שלשת אלפים הלכות נשתחו בימי אבלו של משה, אמרו לו ליהושע שאל, אמר להם לא בשמים היא.

ילקוט שמעוני מלכים א רמז קפ

"מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות". "ועשה" אין כתיב כאן אלא "לעשות", עדין יש מלאכה אחרת, וכיון שבא שלמה ובנה את בית המקדש אמר הקב"ה: עכשו שלמה מלאכת שמים וארץ, לכך נקרא "שלמה", שהשלים הקב"ה מלאכת ששת ימי בראשית לתוך מעשה ידיו.

מדרש תנחומא (בובר) פרשת בראשית סימן יז

ויש אומרים "אשר ברא אלהים לעשות", זו בית המקדש העתיד להיות.